

Predmet C-322/23 [Lufoni]¹**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

24. svibnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Tribunale di Lecce (Sud u Lecceu, Italija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

22. svibnja 2023.

Tužitelj:

ED

Tuženici:

Ministero dell'Istruzione e del Merito (ranije MIUR)

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)

Predmet glavnog postupka

Zahtjev za utvrđenje tužiteljeva prava na priznavanje radnog staža stečenog tijekom razdoblja službe koje je prethodilo datumu stalnog zaposlenja, a koja se obavljala na temelju višestrukih ugovora na određeno vrijeme s učinkom od datuma njihova stupanja na snagu. Tužitelj ističe da je diskriminiran zbog toga što je na njega primijenjen mehanizam paušalnog izračuna za razdobljâ službe izvršena prije nego što je zaposlen na neodređeno vrijeme.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 19. stavka 3. UEU-a i članka 267. UFEU-a u svrhu tumačenja članka 4. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme, sklopljenog 18. ožujka 1999. (u daljnjem tekstu: Okvirni sporazum) i sadržanog u Prilogu Direktivi Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP

¹ Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

(SL 1999., L 175, str. 43.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 4., str. 228.).

Prethodna pitanja

1. Protivi li se članku 4. [Okvirnog sporazuma] iz Direktive 99/70 nacionalno zakonodavstvo poput onog koje proizlazi iz članaka 485. i 489. Decreta legislativo n. 297/1994 (Zakonodavna uredba br. 297/1994), članka 11. stavka 14. Legge n. 124/99 (Zakon br. 124/99) i članka 4. stavka 3. Decreta del Presidente della Repubblica n. 399/88 (Uredba predsjednika Republike br. 399/88), kojima se propisuje da se za izračun radnog staža stečenog u okviru zaposlenja na određeno vrijeme, koji se izvršava s obzirom na navedeni članak 11. stavak 14., u cijelosti priznaju samo prve četiri godine, dok se u pogledu sljedećih godina u pravne i ekonomske svrhe uzimaju u obzir dvije trećine tog razdoblja, a preostala trećina isključivo u ekonomske svrhe, i to nakon ostvarivanja određenog radnog staža predviđenog člankom 4. stavkom 3. Uredbe predsjednika Republike br. 399/88?

2. Treba li nacionalni sud, u svakom slučaju, u svrhu utvrđivanja postoji li diskriminacija iz članka 4. [Okvirnog sporazuma] iz Direktive 99/70 uzeti u obzir samo radni staž stečen u okviru zaposlenja na određeno vrijeme priznat u trenutku stalnog zaposlenja ili, suprotno tomu, treba uzeti u obzir cjelokupno zakonodavstvo koje se odnosi na postupanje s navedenim stažem pa tako i pravna pravila kojima se za razdoblja koja slijede nakon stalnog zaposlenja predviđa priznavanje radnog staža u cijelosti isključivo u ekonomske svrhe?

Navedene odredbe prava Unije i sudska praksa Unije

Članci 1. do 4. Okvirnog sporazuma

Presude od 20. rujna 2018., Motter (predmet C-466/17, ECLI:EU:C:2018:758) i od 18. listopada 2012., Valenza i dr. (spojeni predmeti C-302/11 do C-305/11, EU:C:2012:646).

Navedene nacionalne odredbe

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (Zakonodavna uredba br. 297 od 16. travnja 1994. kojom se potvrđuje pročišćeni tekst zakonodavnih odredbi primjenjivih u području obrazovanja koje se odnose na škole svih vrsta i razina) (GU br.115 od 19. svibnja 1994., redovni dodatak br. 79):

članak 485. stavak 1.: „U pogledu odgojno- obrazovnih djelatnika srednjih i umjetničkih škola, staž u službi u tim državnim školama i s njima izjednačenim školama, uključujući one u inozemstvu, u svojstvu nastavnika zaposlenog na

određeno vrijeme, priznaje se kao staž u službi u svojstvu nastavnika na neodređeno vrijeme u pravne i ekonomske svrhe u cijelosti za prve četiri godine i za dvije trećine eventualnog dodatnog razdoblja, kao i u ekonomske svrhe u pogledu preostale trećine. Ekonomska prava koja proizlaze iz tog priznavanja čuvaju se i uzimaju u obzir u svim platnim razredima nakon prvotno utvrđenog platnog razreda u trenutku tog priznanja”;

članak 489. stavak 1.: „U svrhu priznavanja iz prethodnih članaka nastavnički staž podrazumijeva cijelu školsku godinu ako je trajao onoliko koliko je školskim sustavom važećim u trenutku trajanja službe predviđeno za potrebe valjanosti godine.”

Legge del 3 maggio 1999, n. 124 – Disposizioni urgenti in materia di personale scolastico (Zakon br. 124 od 3. svibnja 1999. o hitnim odredbama o školskim djelatnicima) (GU br. 107 od 10. svibnja 1999.):

članak 11. stavak 14.: „Članak 489. stavak 1. pročišćenog teksta treba tumačiti na način da nastavnički staž na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme, počevši od školske godine 1974./1975., podrazumijeva cijelu školsku godinu ako je trajao najmanje 180 dana ili ako je odrađen bez prekida od 1. veljače do kraja završnih ispita.”

Decreto del Presidente della Repubblica del 23 agosto 1988, n. 399 – Norme risultanti dalla disciplina prevista dall'accordo per il triennio 1988-1990 del 9 giugno 1988 relativo al personale del comparto scuola (Uredba predsjednika Republike br. 399 od 23. kolovoza 1988. o odredbama koje proizlaze iz pravila predviđenih sporazumom za trogodišnje razdoblje od 1988. do 1990. od 9. lipnja 1988. koji se odnosi na djelatnike u sektoru školstva) (GU br. 213 od 10. listopada 1988., redovni dodatak br. 85):

članak 4. stavak 3.: „S navršenih 16 godina radnog staža za nastavnike sa svjedodžbom više srednje škole, 18 godina za upravne koordinate, odgajatelje u vrtiću i nastavnike u osnovnim i srednjim školama te nastavnike sa svjedodžbom više srednje škole, 20 godina za pomoćno osoblje i suradnike, 24 godine za nastavnike glazbenih konzervatorija i akademija, radni staž koji je bitan isključivo u ekonomske svrhe u cijelosti se priznaje za potrebe prelaska u više platne razrede.”

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužitelj je zaposlenik na neodređeno vrijeme u MIUR-u (Ministarstvo obrazovanja i prava na obrazovanje, Italija) u svojstvu nastavnika više srednje škole od 1. rujna 2015. Nije zaposlen na temelju javnog natječaja, nego na temelju rang-liste odgovarajućih kandidata. Prethodno je predavao na temelju kratkih i sporadičnih ugovora (njih 17, od kojih je 14 trajalo dulje od semestra) od školske godine 1996./97. do školske godine 2014./15. Nakon stalnog zaposlenja zatražio je da se u svrhu razvrstavanja u pravilan platni razred u radni staž uračuna

obavljeni rad na određeno vrijeme te isplate razlike plaće (postupak utvrđivanja radnog staža).

- 2 Nacionalno zakonodavstvo omogućuje samo djelomično priznavanje službe na određeno vrijeme uz nepovoljne uvjete u pogledu povećanja plaće. Naime, za određivanje odgovarajućeg platnog razreda u trenutku stalnog zaposlenja, razdoblja rada na određeno vrijeme uzimaju se u obzir samo prve četiri godine i dvije trećine narednih godina rada, dok se preostala jedna trećina uračunava tek kasnije, prilikom izračuna ukupnog radnog staža. Pod (punom) godinom staža podrazumijeva se svako razdoblje nastave na određeno vrijeme odrađeno u minimalnom trajanju utvrđenom zakonom i ne uzimaju se u obzir kraća razdoblja.
- 3 Primjena nacionalnog zakonodavstva dovela je do toga da je tužitelju priznat staž stečen u okviru zaposlenja na određeno vrijeme koji vrijedi u pravne i ekonomske svrhe i stoga, u svrhu početnog razvrstavanja u platni razred, staž od 10 godina, pet mjeseci i 10 dana uz dodatno razdoblje od tri godine, dva mjeseca i 20 dana (koje odgovara jednoj trećini preostalog radnog staža) koje vrijedi isključivo u ekonomske svrhe, a koje se dodaje vlastitom radnom stažu po navršenoj 16. godini staža (uključujući radni staž stečen u okviru zaposlenja na određeno vrijeme).
- 4 Na temelju članka 4. Okvirnog sporazuma tužitelj smatra da je takav izračun diskriminirajući, s obzirom na to da bi, kada bi se u cijelosti uzeo u obzir staž u službi, kao što je to slučaj u pogledu usporedivih nastavnika koji su od samog početka zaposleni na neodređeno vrijeme, radni staž na dan stalnog zaposlenja iznosio 10 godina, 10 mjeseci i 17 dana. Tužitelj stoga traži priznavanje, ponovnu procjenu i isplatu preostalog prava.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 5 Tužitelj ističe ekonomsku jednakost u postupanju između djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme i privremeno zaposlenih djelatnika, kao što to proizlazi iz članka 4. Okvirnog sporazuma i ustaljene sudske prakse Suda. Konkretno, poziva se na presudu Motter i pravno načelo koje je Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija) izveo iz te presude (presuda br. 31149/2019), u skladu s kojim mehanizam uspostavljen člancima 485. i 489. Zakonodavne uredbe br. 297/94 treba izuzeti iz primjene ako se njime radniku zaposlenom na određeno vrijeme priznaje radni staž koji je kraći od onog kojeg bi nastavnik koji je od samog početka zaposlen na neodređeno vrijeme ostvario na istom radnom mjestu i u istom vremenskom razdoblju. Prema mišljenju Cortea suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud), diskriminaciju treba ispitati u svakom slučaju zasebno, na način da se prilikom stalnog zaposlenja radi dvostruki, stvaran i teoretski, izračun radnog staža, pri čemu se primjenjuje onaj povoljniji. Tužitelj se upravo na temelju takve „konkretne” usporedbe poziva na radni staž u trenutku stalnog zaposlenja koji je dulji za gotovo pet mjeseci.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 6 Sud koji je uputio zahtjev pita Sud je li metoda „u svakom slučaju zasebno”, koja je razvijena u presudi Cortea suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) br. 31149/2019, u potpunosti u skladu s načelima koja su sudskom praksom Unije izražena u tom pogledu. Naime, Sud je u navedenoj presudi Motter osobito već utvrdio da se članku 4. Okvirnog sporazuma načelno ne protivi nacionalno zakonodavstvo kojim se, za potrebe radnog staža, kad je riječ o radnicima koji su stalno zaposleni na temelju kvalifikacija u cijelosti uzimaju u obzir prve četiri godine službe na određeno vrijeme, a nakon toga samo dvije trećine.
- 7 Činjenično i pravno stanje, pretpostavke relevantnosti i dopuštenosti, objektivne potrebe talijanske vlade ostali su nepromijenjeni u odnosu na predmet Motter. Potreba za upućivanjem ovog zahtjeva za prethodnu odluku nastala je kako bi se Sudu također skrenula pozornost na odredbe članka 4. stavka 3. Uredbe predsjednika Republike br. 399/88, na koje se uopće ne poziva u tom predmetu, te na odredbe članka 11. stavka 14. Zakona br. 124/99, na koje se poziva samo podredno. Naime, objektivna opravdanost nejednakog postupanja na koje se tužitelj poziva mogla bi se temeljiti i na naknadnom priznavanju, nakon navršenih 16 godina staža, neuračunanog radnog staža, u skladu s člankom 4. stavkom 3. Uredbe predsjednika Republike br. 399/88. Osim toga, tužitelju su na temelju članka 11. stavka 14. Zakona br. 124/99 kao pune godine službe priznata razna razdoblja nastave odrađena u okviru zaposlenja na određeno vrijeme čije je trajanje bilo znatno kraće od godine dana i koja su imala drukčiji tjedni raspored sati.
- 8 Izuzimanje iz primjene mehanizma uspostavljenog člancima 485. i 489. Zakonodavne uredbe br. 297/94 na koje se poziva ne može biti ni djelomično niti može dovesti do toga da se na radnika zaposlenog na određeno vrijeme primjenjuju pravila koja su drukčija u odnosu na ona koja se mogu priznati usporedivom radniku zaposlenom na neodređeno vrijeme. Slijedom toga, tužitelj bi metodom izračuna koju predlaže Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) izgubio pravo na uračunavanje nepunih godina u smislu članka 11. stavka 14. Zakona br. 124/99, što je pravno pravilo koje se odnosi posebno na nastavnike zaposlene na određeno vrijeme, te bi izgubio i pravo na priznavanje radnog staža u skladu s člankom 4. stavkom 3. Uredbe predsjednika Republike br. 399/88, s obzirom na to da je ono povezano s mehanizmom smanjenja godina provedenih u službi na određeno vrijeme koje slijede nakon četvrte godine. Pitanje je stoga je li otprilike pet mjeseci efektivnog radnog staža izgubljenih u trenutku prvotnog razvrstavanja u platne razrede djelotvorno i prikladno kompenzirano s tri godine, dva mjeseca i 20 dana radnog staža koje proizlaze iz teoretskog izračuna, a koje je moguće u cijelosti priznati u eventualnim budućim okolnostima koje se mogu razlikovati od okolnosti nekog drugog pojedinca.
- 9 Metoda koju je razvio Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) u takvoj situaciji ne dovodi nužno do ishoda koji su za radnika zaposlenog na određeno vrijeme povoljniji u odnosu na ishod zajamčen zakonodavstvom koje se

smatra diskriminirajućim, nego bi mogla dovesti do nepovoljnih učinaka ako se uzme u obzir cijeli radni vijek.

U presudi Valenza i dr. Sud je već utvrdio da priroda radnog odnosa na neodređeno vrijeme ne može opravdati nejednakost prilikom izračuna stečenog radnog staža. Stoga sud koji je uputio zahtjev Sudu postavlja pitanje o trenutku koji je odlučujući za ocjenu diskriminacije.

RADNI DOKUMENT